

Barnfridsbrottet: Uppföljande enkät om tillämpningen på barnahus hösten 2023

BARNAFRID - NATIONELLT KUNSKAPSCENTRUM
LINKÖPINGS UNIVERSITET

Barnfridsbrottet: Uppföljande enkät om tillämpningen av barnfridsbrottet på barnahus

Sandra Skoog
Barnafrid, Institutionen för biomedicinska och kliniska vetenskaper,
Linköpings universitet

Februari 2024

Innehåll

Bakgrund.....	3
Metod	3
Sammanfattning av kartläggningens resultat.....	4
Barnafrids rekommendationer.....	4
Resultat fråga för fråga.....	5
Finns det skillnader kring hur ärenden med barn som bevittnat våld aktualiseras, jämfört med barn som blivit slagna eller utsatta för sexuellt våld?	5
Kommentarer.....	5
Skillnader från tidigare resultat.....	7
Har samråd genomförts i ärenden som rör barnfridsbrott?.....	7
Kommentarer.....	7
Skillnader från tidigare resultat.....	9
Finns skillnader kring hur ärenden med barn som bevittnat våld tas upp på samråd jämfört med barn som blivit slagna eller utsatta för sexuellt våld?	10
Kommentarer.....	10
Skillnader från tidigare resultat.....	12
Finns skillnader i brottsutredningen i ärenden med barn som bevittnat våld jämfört med barn som blivit slagna eller utsatta för sexuellt våld?.....	12
Kommentarer.....	12
Skillnader från tidigare resultat.....	14
Har barnförhör genomförts i barnahus lokaler i ärenden som rör misstänkt barnfridsbrott? .	14
Kommentarer.....	14
Skillnader från tidigare resultat.....	15
Hur stor ökning bedömer du att det har blivit i antal förhör på ditt barnahus nu när barnfridsbrottet blivit svensk lag?.....	15
Kommentarer.....	16
Skillnader från tidigare resultat.....	16
Om ditt barnahus erbjuder krisstöd, erbjuds barn som bevittnat våld krisstöd i lika stor utsträckning som barn som blivit slagna eller utsatta för sexuellt våld?	17
Kommentarer.....	17
Skillnader från tidigare resultat.....	18
Finns det upprättade rutiner för hur barnfridsbrottärenden ska hanteras på ert barnahus? ...	19
Kommentarer.....	19
Skillnader från tidigare kartläggning.....	20
Barnhussamordnarnas förbättringsförslag	21

Kommentarer.....	21
Uppskattningsvis, hur många ärenden gällande barnfridsbrott har ni hanterat på ert barnahus sedan lagen trädde i kraft?	23
Ungefär hur många invånare finns i ert upptagningsområde?.....	23
Diskussion	24
Rutiner för hur barnahus ska hantera ärenden som inkommer via polisen.....	24
Rutiner för att säkerställa samverkan mellan utredande polisanställd och barnahus	24
Socialtjänstens arbete med barnfridsbrott bör kartläggas.....	25
Krisstöd.....	25
Avslutande ord.....	26
Ordlista.....	27
Referenser	27

Bakgrund

Den 1 juli 2021 infördes barnfridsbrottet som svensk lag. Lagen innebär att det är straffbart att låta ett barn bevittna vissa brott mellan två för barnet närstående personer. Brottet som begås mot den närstående omnämns vanligen som grundbrott.¹ I de kriterier² som Åklagarmyndigheten, Socialstyrelsen, Rättsmedicinalverket och Polismyndigheten redovisade gällande målgruppen för svenska barnahus ingick barn som levde med våld i familjen. I och med den nya lagstiftningen tydliggörs barn som bevittnat våld som en målgrupp för barnahus.³

Barnahus etablerades i Sverige 2005 för att ett barn som misstänks ha varit utsatt för brott ska få en rättstrygghet, ett gott bemötande och stöd, samt vid behov omgående kris- och behandlingsinsatser.⁴ Samverkan i barnahus innebär att barnet får träffa berörda personer på en och samma plats. Barnahus är en barnvänlig miljö där personalen har fördjupad kunskap om våld mot barn.

Barnafrid har vid två tidigare tillfällen (september 2021 och maj 2022) undersökt hur barnahus i Sverige arbetar med ärenden som rör barnfridsbrott. Syftet med denna uppföljande undersökning är att kartlägga och analysera läget två år efter att lagen trätt ikraft. I rapporten har vi jämfört utfallet med resultaten i den senaste kartläggningen för att se om det har skett någon förändring.

I den här rapporten redovisar Barnafrid resultaten från enkätundersökningen och våra rekommendationer.

Metod

En webbenkät skickades till landets barnahussamordnare den 30 augusti 2023 och var därefter öppen till den 22 september. Två påminnelser skickades ut under svarsperioden. Barnahus med fler än en samordnare ombads att endast lämna in ett svar. Samordnare vid 28 av landets 33 barnahus besvarade enkäten (svarsfrekvens 85 procent).

Samordnarna som svarat på enkät har haft möjlighet att skriva en kommentar till varje fråga. Rapporten redovisar samtliga kommentarer per fråga. Felstavningar har korrigerats och när ett namn på barnahus/polisområde/polisregion har skrivits med har Barnafrid justerat så att det inte ska framgå vilket barnahus det gäller. I övrigt är kommentarerna oförändrade. I slutet av rapporten finns en ordlista som förklarar eventuella förkortningar och begrepp som omnämns i rapporten.

---

¹ SOU 2019:32 Straffrättsligt skydd för barn som bevittnar brott mellan närstående samt mot uppmaning och annan psykisk påverkan att begå självmord

² Kriterium 5.2, målgrupp.

³ Rikspolisstyrelsen (2009). Delredovisning av regeringsuppdrag avseende gemensamma nationella riktlinjer kring barn som misstänks vara utsatta för brott och kriterier för landets Barnahus.

Ju2009/08003/KRIM

⁴ Rikspolisstyrelsen (2009). Delredovisning av regeringsuppdrag avseende gemensamma nationella riktlinjer kring barn som misstänks vara utsatta för brott och kriterier för landets Barnahus.

Ju2009/08003/KRIM.

Sammanfattning av kartläggningens resultat

Resultaten visar följande:

- Det finns skillnader i hur ärenden om barnfridsbrott aktualiseras på barnahus jämfört med andra brott mot barn.
- De allra flesta barnahus har genomfört samråd i ärenden som rör barnfridsbrott.
- Jämfört med andra barnärenden finns skillnader i hur ärenden tas upp på samråd.
- Det finns skillnader i brottsutredningen i ärenden med barn som bevittnat våld, jämfört med barn som blivit slagna eller utsatta för sexuellt våld.
- Barnförhör genomförs i barnhusets lokaler.
- Det skett en viss ökning i antalet barnförhör jämfört med innan lagen trädde i kraft.
- Merparten barnahus har upprättat rutiner för hur de ska hantera barnfridsbrottsärenden.
- Alla barnahus erbjuder inte krisstöd till målgruppen. En förklaring som ges är att ärenden om barnfridsbrott inte tas upp på samråd eller aktualiseras på deras barnahus.
- I jämförelse med tidigare kartläggning har en försämring i hanteringen av barnfridsbrott skett framför allt gällande aktualiseringen och erbjudandet av krisstöd.

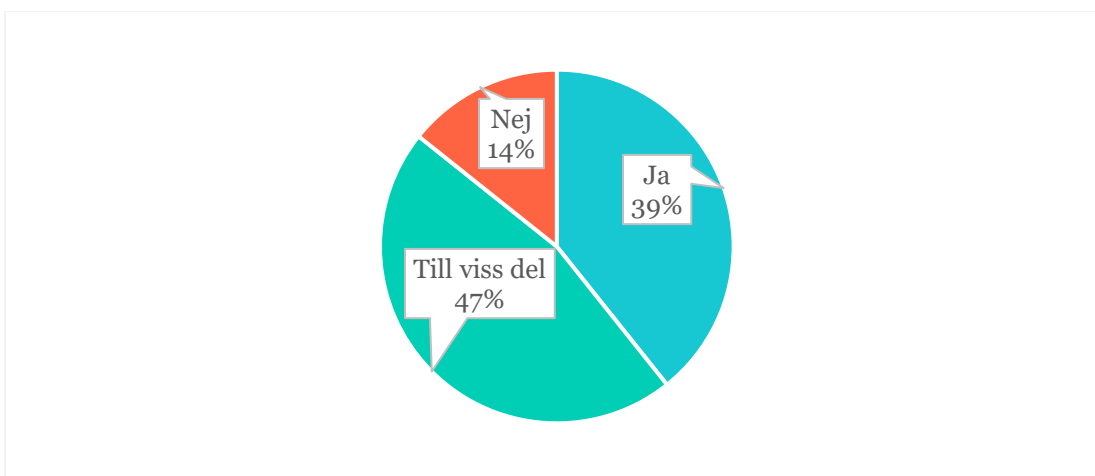
Barnafrids rekommendationer

- Säkerställ att barn som bevittnat våld får samma förutsättningar i brottsutredningen som andra barn som blivit utsatta för våld och övergrepp.
- Säkerställa nationell styrning så att alla barn i Sverige kan få ett likvärdigt stöd, oavsett våldsform eller hemort.
- Inför rutiner för att säkerställa att barnfridsbrottet och grundbrottet utreds rättssäkert.
- Öka polisens resurser inom brott mot barn.
- Tillförsäkra att polisens vuxenutredare har kunskap om barnhusens verksamhet.
- Genomför en kartläggning för att närmare undersöka hur socialtjänsten arbetar med målgruppen. Följ upp lagens tillämpning inom Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten.

Resultat fråga för fråga

Finns det skillnader kring hur ärenden med barn som bevittnat våld aktualiseras, jämfört med barn som blivit slagna eller utsatta för sexuellt våld?

En övervägande majoritet av barnahus (86 %) svarade att det finns eller till viss del finns skillnader jämfört med barn som blivit slagna eller utsatta för sexuellt våld. I fritextsvaren, där deltagarna ombads att motivera sitt svar, framkommer bland annat att polisen oftare aktualiserar brottet och därför utreds av annan utredare och åklagare. När det gäller att ha bevittnat våld mot syskon inkommer det, liksom i andra ärenden, via socialtjänsten.

Kommentarer

Bland respondenter som svarat ja:

Aktualiseras av polisen

"På kvällar och helger när det finns misstanke om att en kvinna utsatts av sin partner och det finns barn med som har bevittnat våld kontaktar polisen ofta kvinnojouren direkt i stället för att kontakta social beredskap. Barnets behov av skydd blir därför sekundärt."

"Dessa ärenden gällande barnfridsbrott aktualiseras i högre grad av polis och åklagare."

"Barnfridsbrotten kommer oftast från polisen. Anmälan tas oftast upp i samband med lägenhetsbråk. Anmälan om barnfridsbrott kommer sällan från socialtjänsten, vilket de övriga anmälningarna gör."

"De aktualiseras inte på Barnahus förrän det ska hållas barnförhör."

Samråd

"Åklagare är väldigt sällan med på samråden."

"De ärenden som handläggs av polisens vuxengrupp kommer aktualiseras inte hos oss för samråd."

”Barnahussamordnare har fått info från åklagare och polis att dessa brott ska hanteras av polisen initialt, och att man avvaktar med att kalla till samråd. Skälet till det är att polisen vill påbörja utredningen av grundbrottet innan barnfridsbrottet. Här möter vi en förvirring från socialtjänsten kring flödet och varför det är på det viset. Detta är även utmanande för oss samordnare.”

”När det finns kännedom hos socialtjänsten om barn som bevittnat våld, polisanmäler man och aktualiserar till Barnahus. När polisen får kännedom om att barn bevittnat våld, tex att patrull varit på plats, aktualiserar inte polisen ärendet till Barnahus för samråd.”

”Det aktualiseras inte alltid till samråd i ärenden avseende barnfridsbrott, varför det oftast är polisen som aktualiseras dessa inför barnförhören som hålls på Barnahus. Soc.tj gör det sällan när det varit våld mellan vuxna.”

Utreds av annan åklagare/utredare inom polisen

”Brottsmisstanke avseende bevittnat våld mellan närstående vuxna utreds av BIN vuxen respektive LPO”

Bland respondenter som svarat ”till viss del”:

Aktualiseras av polis

””Rena” barnfridsbrott, dvs där barnet själv inte utsatts för våld, aktualiseras i regel alltid av polis.”

”Ärendena med barnfridsbrott aktualiseras genom att polisen informerar oss om att ett ärende kommit in så att vi kan fråga socialtjänsten vad de tänker om samråd i ärendet.”

”har barnet bevittnat våld mellan vuxna är det oftast en anmälan som kommer till polisen först och en SoL 14 skickas till socialtjänsten. Polisen är de som sedan kallar till samråd. Är det bevittnade våldet gentemot syskon- att grundbrottet är våld mot barn- inkommer det oftast till socialtjänsten och samråd initieras av socialtjänsten”

”uppfattar att många ärenden kommer in via polisen och att de varit på plats i hemmet. Vad gäller barn som blivit slagna kommer de ärendena vanligtvis in från skola och förskola där barnet eller syskon berättat om våldet.

”Barnfridsbrotten aktualiseras nästan uteslutande av polisen”

”Barnfridsbrottsärendena kommer ibland in senare efter att t ex mamma blivit hörd, el ett syskon blivit hörd.”

Samråd

”Alla ärenden avseende barnfridsbrott lyfts ej på samråd”

”Vi planerar in samråd utöver ordinarie samrådstid pga. andra åklagare.”

Utreds av annan åklagare/utredare inom polisen

”I vår stad utreds barnfridsbrott till största del på BIN vuxengrupp. På vårt Barnahus utreds bara de barnfridsbrott där syskon bevittnat våld mot andra syskon.”

”Ärenden gällande barnfridsbrott handläggs på vuxengruppen. Barnet har inte brottsofferstatus till fullo, fokus ligger på den brottsutsatta vuxne.”

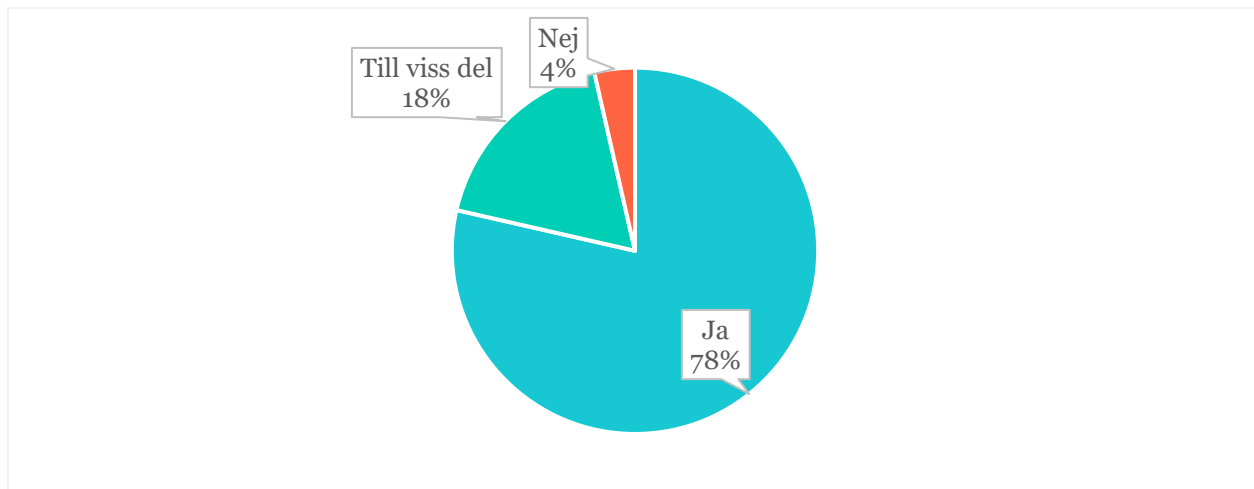
Skillnader från tidigare resultat

I Barnafrids tidigare kartläggning 2022 svarade ungefär en tredjedel av barnahusen att det inte fanns skillnader i hur ärenden med barn som bevittnat våld aktualiseras, jämfört med barn som blivit slagna eller utsatta för våld⁵. 15 % svarade att det fanns skillnader och 54 % att det till viss del fanns skillnader. Det innebär att idag upplever fler barnahus skillnader i hur ärenden aktualiseras jämfört med tidigare. Fritextsvaren i de båda enkäterna snarlika.

Har samråd genomförts i ärenden som rör barnfridsbrott?

Nästan samtliga barnahus (96 %) svarade att samråd har genomförts, eller till viss del har genomförts, i ärenden som rör barnfridsbrott. Endast ett barnahus uppgav att det för närvarande inte genomförs samråd i ärenden som rör barnfridsbrott.

I deltagarnas fritextsvar framkommer att beslut om samråd kan variera från fall till fall, till exempel beroende på vem som har aktualiserat ärendet. Flera barnahus beskriver att de håller samråd om barnet bevittnat våld mot syskon samt i ärenden där barnet både bevittnat och blivit direkt utsatt för våld. Några barnahus beskriver att ärenden som inletts hos polisen kommer till samråd i lägre utsträckning.

Kommentarer

Bland respondenter som svarat ja:

Ärenden från socialtjänsten

”Är det inletts på hos socialtjänsten och polisutredningen fortsatt är igång så drar vi alla barnfridsbrottsärenden på samråd.”

”Ärenden där socialtjänsten gör anmälan om barnfridsbrott dras på samråd.”

⁵ Barnafrid (2022). *Barnfridsbrottet: Uppföljande enkät om Barnahusens arbete våren 2022*

När barnet själv blivit utsatt och/eller bevittnat våld mot syskon

”Svaret ja gäller för barnfridsbrott i vuxenärenden. vi har särskilda samråd för dem när behov uppstår. Barnfridsbrott i barnärenden är bara en eventuell extra brottsrubricering på samrådet kring det utsatta barnet.”

”Till största delen när barn även är målsägande avseende fysisk misshandel eller sexuella övergrepp.”

”Vi har många samråd i dessa ärenden, men vet också att en del läggs ner innan det kommer så långt till samråd. Om barnfridsbrottet aktualiserats i kombination med misshandel mot barnet/syskonen tas det alltid upp på samråd...”

”De ”rena” barnfridsbroten har dock inte varit så många hos oss, vilket bl a förklaras av att förhör sker på plats (av uttryckande polis) eller för att barnet är för litet för att höras. I de flesta av våra barnfridsbrottsärenden har barnet i regel själv varit utsatt, och har oftast bevittnat att något syskon utsatts (oftare än att det varit en mamma/pappa).”

Ibland, sällan eller aldrig

”Det sker ibland, ja. Barnfridsbroten ingår i vår målgrupp. En del ärenden där barn bevittnar våld där finns mycket information i de olika myndigheterna som är viktig att dela i ett samråd, och för att rigga för barnförhör i de ärendena där det redan från början är tydligt att barnen ska höras. Det är det ju inte alltid.”

”Ibland tas ärende upp till samråd, lite beroende på vad/vem inom polisen bestämmer sig för. Lite otydligt svar, men jag har svårt att redogöra för varför det ibland tagit upp på samråd och oftast inte.”

”Det har varit några enstaka samrådsärenden i barnfridsbrott men inget det senaste året.”

”Inte lika många ärenden som vi trodde det skulle vara”

Samråd sker på barnahus

”I de ärenden som utreds på Barnahus.”

”Under 2022 hade vi uppe 110 barn till samråd som var misstänkt utsatta för barnfridsbrott. Under första halvåret 2023 har vi haft uppe 74 barn till samråd som var misstänkt utsatta för barnfridsbrott.”

”Ja, sedan lagstiftningen av barnfridsbrott kom igång har vi sett en ökning av barnfridsbroten på våra samråd.”

Bland respondenter som svarat ”till viss del”:

Barn som bevittnat våld mot syskon eller själva utsatts för våld

”Barnfridsbrott med syskon som bevittnar våld mot annat syskon tas upp på samråd”

”Bara om det gäller att ett syskon bevittnat att en förälder slagit ett annat syskon.”

”Har inte haft ett enda ärende med endast brottsmisstanke barnfridsbrottet avseende barn som bevittnat våld mellan närstående och/eller bevittnat när syskon utsatts för våld av närstående - samtliga samrådsärenden har varit mix ärenden dvs alltid funnits en brottsmisstanke om att barn varit utsatt för fysiskt våld.”

Övriga svar

”I mycket mindre utsträckning än i ”vanliga” ärenden.”

”Vi tror att de flesta ärenden med barnfridsbrott anmäls till samråd.”

Bland respondenter som svarat nej:

”Om ärendet kommit in direkt till polisen, så lyfts ej de på samråd.”

Skillnader från tidigare resultat

Inga skillnader mellan de två kartläggningarna.⁶

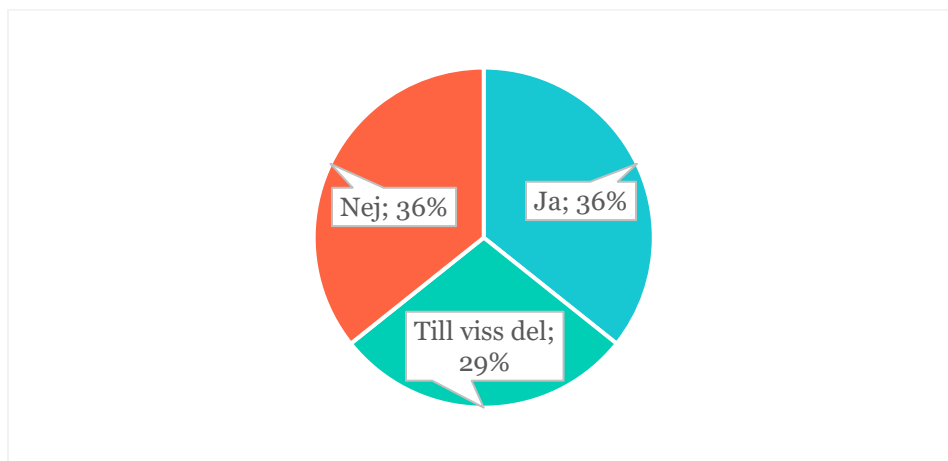
---

⁶ Barnafrid (2022). *Barnfridsbrottet: Uppföljande enkät om Barnhusens arbete våren 2022*

Finns skillnader kring hur ärenden med barn som bevittnat våld tas upp på samråd jämfört med barn som blivit slagna eller utsatta för sexuellt våld?

En majoritet av barnahus (64 %) svarade att det finns eller till viss del finns skillnader, i hur ärenden som rör barnfridsbrott tas upp på samråd jämfört med barn som blivit slagna eller utsatta för sexuellt våld.

I fritextsvaren framkommer att socialtjänstens medverkan i dessa ärenden skiljer sig åt och att det påverkar om ett samråd genomförs eller inte. Några barnahus menar att samråd hålls i större utsträckning om våldet skett mellan två syskon. Hos ett flertal barnahus initieras inte ett samråd om barnfridsbrottet kommit in via polisen eller handläggs av polisens vuxengrupper. Ett barnahus svarar att om det tas upp på samråd sker det i ett senare skede än vid andra brott mot barn. Ett annat barnahus svarar att utfallet av samrådet oftast blir att grundbrottet ska utredas först och ev barnförhör hållas senare.

Kommentarer

Bland respondenter som svarat ja:

Avvaktar med samråd utifrån hur grundbrottet bedöms

”Vanligen kan både polis och socialtjänst anmäla ärenden till samråd hos oss. Men i dessa fall har polis och åklagare förtydligt att de vill att grundbrottet till viss del ska vara styrkt innan ärendet anmäls till samråd. Detta innebär att det dröjer, ibland flera månader, innan samråd hålls. Om grundbrottet inte verkar gå att styrka läggs barnfridsbrottet ner och då hålls inte heller något samråd.”

”När det gäller barnfridsbrotten som tas upp i samråd landar oftast utfallet av samrådet i att grundbrottet ska utredas först och ev barnförhör hålls senare. I många fall hörs inte barnen, utan beslut om att lägga ned FU beslutas endast på underlag från de vuxnas förhör.”

Om ärendet kommer från polisen sker inget samråd

”Över tid har det varit lite olika, ett tag tog vi upp ärende när det initierats via socialtjänsten. På senare tid har polisen lagt ärendet på sin vuxengrupp, som inte har erfarenhet av samråd på Barnahus och där det inte blivit något samråd.”

”Om ärenden aktualiseras genom polisanmälan som inte är från socialtjänst dras inte ärendet på samråd utan fördelas direkt på utredande polis.”

”Om ärendet kommit in direkt till polisen, så lyfts ej de på samråd”

”De ärenden som handläggs av polisens vuxengrupp kommer aktualiseras inte hos oss för samråd. I ärenden där grundbrottet är riktat mot ett barn och syskon bevittnar tas ärenden upp på samråd”

Övriga svar

”Vi kan oftast inte ta upp dessa till samråd, om det inte är ett syskon som bevittnat att annat syskon blivit slagen av förälder.”

”Ärendena är inte alltid inledda på hos socialtjänsten och då får de inte dras på samrådet”

”Alla tas ej upp på samråd, men möjlighet finns och uppmuntras.”

”Vi har generellt inte samråd i dessa ärenden.”

Bland respondenter som svarat ”till viss del”:

Om ärendet kommer från polisen sker inget samråd

”Barnfridsbrotten aktualiseras till samråd om någon av parterna begär det (polis/åklagare eller socialtjänst), ofta har inte socialtjänsten någon tidigare kännedom om barnet och då har vi oftast inte samråd. Det finns ju likheter med barn som utsatts för sexuellt våld i den delen, det är inte alltid vi lyfter de ärendena på samråd heller på grund av att socialtjänsten inte har någon info/inlett utredning.”

”Enligt polisen görs en bedömning om ärenden med barnfridsbrott ska tas upp på samråd eller ej, så att ärenden inte hamnar på samråd.”

”Skillnaden är mest att ett samråd för barnfridsbrott där vuxenvåld är grundbrottet sker i ett senare skede än om grundbrottet är utifrån våld mot barn. Då startas allt upp samtidigt.”

Endast barn som bevittnat våld mot syskon dras på samråd

”På vårt Barnahus har vi endast barn som bevittnat våld mot syskon på samråd, barn som bevittnat våld mot föräldrar dras inte på samråd pga polisens organisering av dessa ärenden. (Hamnar på vuxengruppen hos polisen).”

”I vår stad utreds barnfridsbrotten till största del på BIN vuxengrupp. På vårt Barnahus utreds bara de barnfridsbrott där syskon bevittnat våld mot andra syskon.”

Bland respondenter som svarat nej:

”Hos oss är planeringen detsamma vid samråd för alla ärenden. I vårt län har vi påbörjat dialog med barnahus och Operation norrsken som nu är en permanent verksamhet. Operation Norrsken är samråd med fokus på vuxenärenden/våld i nära relation. Beröringspunkten mellan Barnahus och

Operation Norrskén är just barnfridsbrottet. Vi ska se över hur vi kan samplanera.”

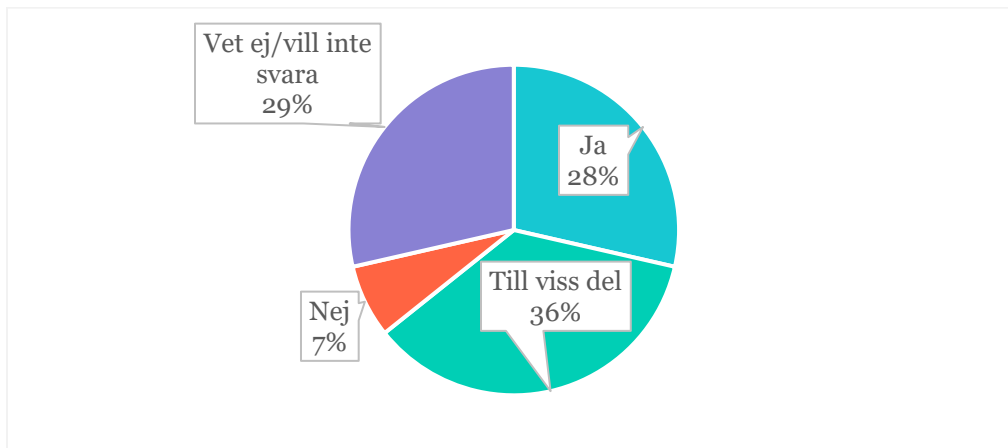
”De barnfridsbrottsärenden (när barn bevittnat våld mellan närstående vuxna) som vi haft på samråd har varit mixärenden dvs det har också funnits misstanke om att barnet varit utsatt för fysiskt våld. Barnfridsbrottsärenden (där syskon bevittnat när syskon utsatts för våld av närstående) hanteras som övriga ärenden - ingen skillnad.”

Skillnader från tidigare resultat

Ej möjligt att jämföra skillnader eftersom frågan inte har funnits med vid tidigare enkäter.

Finns skillnader i brottsutredningen i ärenden med barn som bevittnat våld jämfört med barn som blivit slagna eller utsatta för sexuellt våld?

En majoritet av barnahuset (64 %) svarade att de ser skillnader i brottsutredningen i ärenden med barn som bevittnat våld, jämfört med barn som blivit slagna eller utsatta för sexuellt våld. En tredjedel vet ej eller vill inte svara. Motiveringen, från de som lämnat en sådan, har då varit att de saknar den insyn som krävs för att svara på frågan.

Kommentarer

Bland respondenter som svarat ja:

Avvaktar grundbrottet

”Längre process innan barnförhör pga att grundbrottet skall styrkas.”

”Ibland stannar brottsutredningen gällande barnfridsbrott upp efter målsägande-förhör i grundbrott och barnen kommer inte till tals.”

”Upplevelsen enligt oss är att man inte driver barnfridsbrottet primärt utan styrs av den vuxnes utredning och inställning (etiskt dilemma).”

”I ärenden där barn misstänks blivit utsatta för misshandel eller sexuellt våld förhörs barnen oftast. Vid barnfridsbrott är det inte alltid förhör, utan man avvaktar handläggningen av de vuxnas ärende.”

”Se ovan. Polisen utreder grundbrottet först”

Koppling till grundbrottet

”Barnfridsbrottet är kopplat till ett grundbrott så till stor del är det grundbrottet som styr gången i ärendet.”

”På våra samråd pratar vi om grundbrottet som ska finnas för att det ska kunna styrka att det är ett barnfridsbrott.”

”Jag tycker mig se att då grundbrottet är ett vuxenärende, drar det ut på tiden, hanteras inte lika skyndsamt som det bör göras och därmed påverkas även barnfridsbrottet och hanteringen av detta. I vissa ärende så hörs barnet absolut innan man också utrett grundbrottet.”

Bland respondenter som svarat ”till viss del”

Avvaktar grundbrottet

”Det kan se olika ut hur åklagaren väljer att göra vid misstänkt barnfridsbrott (där barnet inte utsatts för våld/övergrepp). Ibland väljer man att avvakta med barnförhör och i stället börja med att förhöra den utsatta, för att styrka grundbrottet. Ibland väljer man att höra barnet först. Det ser som sagt olika ut, och det finns ingen direkt "röd tråd" i detta. När barn misstänks blivit slagna eller utsatta för sexuellt våld så hörs alltid barnet först.”

Kopplingen till grundbrottet

”Skillnaden är att fler av barnfridsbrotten läggs ned då det behöver finnas ett grundbrott vilket det inte alltid gör.”

”Utifrån att grundbrottet kan spela roll.”

”Lite mer komplicerat utifrån ytterligare en utsatt målsägare (förälder, oftast mamman).”

Annan utredare inom polisen

”Ärendet handleds huvudsakligen av en "BIN-vuxen" utredare. Barnförhöret remitteras till barnförhørsledare.”

”Ärendet "ägs" av polisens vuxenhandläggare men barnförhör genomförs av barförhørsledare.”

”Svårt för oss samordnare att svara på. Då dessa brott utreds på olika ställen skiljer det sig.”

Övrigt

”Vad vi förstår det så är det svårare för polisen och åklagaren att dela information om brottsutredningen på grund av att det finns en annan målsägare i brottet (ofta mamma eller pappa). Därför kan inte socialtjänsten få så mycket info om vare sig vad som hänt/kringinformation eller planering/direktiv som i "vanliga fall". Det blir oftare så att barnet inte hörs på grund av att brottsmisstanken i grundbrottet läggs ner innan barnet hörs och då faller ju barnfridsbrottet också.”

”Upplever att ärenden prioriteras om det finns barn som ska höras i dem.”

Bland respondenter som svarat nej:

”Tas upp var? Vi tolkar hur ärendet tas upp på det rättsliga samrådet där det inte är någon skillnad i vårt barnahus.”

Bland respondenter som svarat ”vet ej/vill inte svara”:

”En fråga för polisen att besvara. Vi upplever att polis/åklagare är mer restriktiva i att hålla barnförhör i ärenden gällande barnfridsbrott.”

”Vi har ej den insynen i brottsutredningen”

”Större försiktighet och avvaktan i barnfridsbrottsärendena. Avvaktar och inväntar andra förhör och ibland tror jag barnfridsbrottet tappas bort längs vägen.”

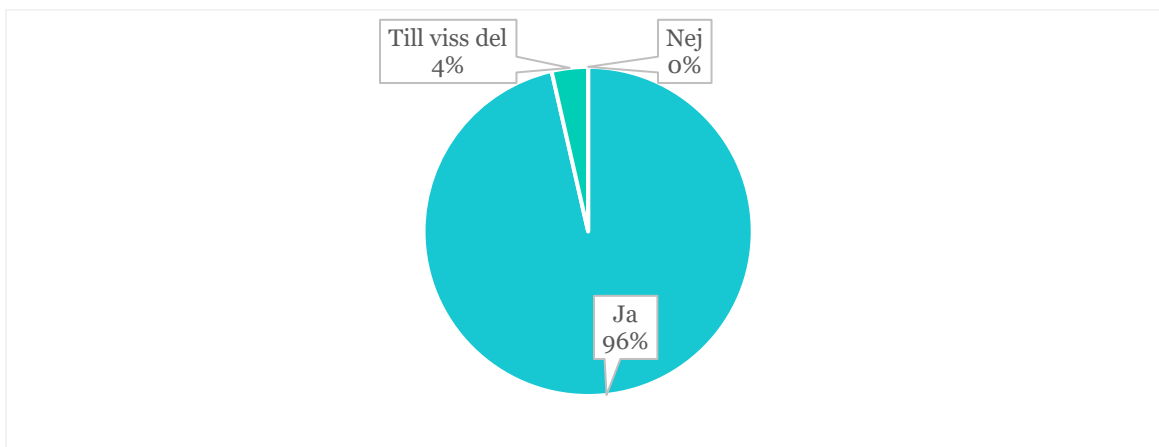
Skillnader från tidigare resultat

Ej möjligt att jämföra skillnader eftersom frågan inte har funnits med vid tidigare enkäter.

Har barnförhör genomförts i barnahus lokaler i ärenden som rör misstänkt barnfridsbrott?

Så gott som alla barnahus (96 %) svarade att barnförhören har genomförts i barnahus lokaler. Övriga svarade att förhör till viss del har utförts i deras lokaler.

I fritextsvaren framkom att inte alla barnförhör har föregåtts av ett samråd och att socialtjänstens närvaro kan variera.

Kommentarer

Bland respondenter som svarat ja:

”Förhör sker, ibland utan att det skett samråd vilket gör att socialtjänsten ibland inte närvarar.”

”De som sker sker som vi uppfattat det i Barnahus lokaler. Dock är socialtjänstens samordnare lite involverade och det är oklart om socialtjänsten alltid bjuds in att medhöra.”

”Vi har barn som bevittnat våld på förhör både mot syskon och mellan föräldrar men har endast samråd kring de barn som bevittnat våld mot syskon.”

”Polisens barnutredare är bra på att nyttja våra lokaler även när samråd inte hållits.”

”Oftast blir polisen barnförhørsledare involverade och håller i barnförhöret på Barnahus/polishuset. Om det är äldre barn, över 15, har barnförhör oftare hållits på polishuset.”

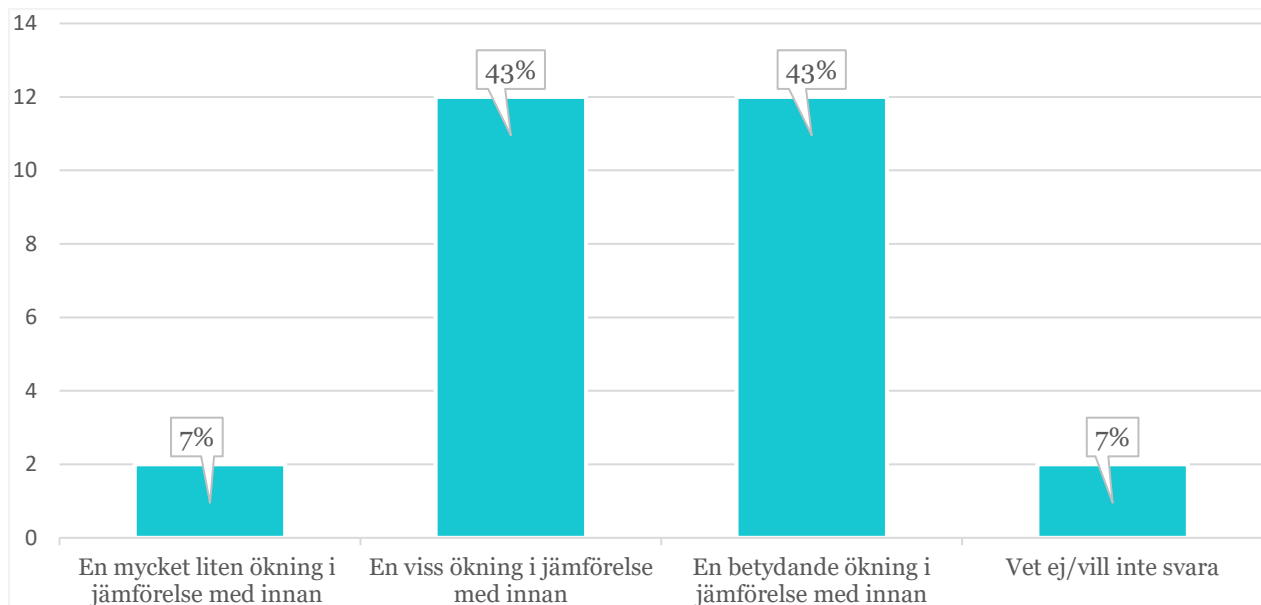
”De flesta förhörs här men inte alltid i brist på förhörsrum.”

Skillnader från tidigare resultat

Barnförhör i ärenden som rör misstänkt barnfridsbrott har genomförts i barnahus lokaler i lika stor utsträckning som vid tidigare kartläggning.⁷

Hur stor ökning bedömer du att det har blivit i antal förhör på ditt barnahus nu när barnfridsbrottet blivit svensk lag?

De allra flesta barnahus (86 %) svarade att det skett en viss eller betydande ökning i jämförelse med innan lagen trädde i kraft. Endast 7 % svarade en mycket liten ökning.

⁷ Barnafriid (2022). *Barnfridsbrottet: Uppföljande enkät om Barnahusens arbete våren 2022*

Bland respondenter som svarat ”en betydande ökning”:

”År 2022 hanterades ca 150 ärenden med barnfridsbrott på vårt barnahus.”

”Vårt barnahus genomförde en utbildnings/informationskampanj till alla socialtjänster inför att lagen skulle träda i kraft så handläggare i vårt län är verkligen uppmärksammade på detta brott.”

”Barn som bevittnat våld har hela tiden funnits med som Barnahus målgrupp. I praktiken har dessa barn inte blivit aktuella för samråd/barnförhör innan lagstiftningen kring barnfridsbrott kom till.”

Bland respondenter som svarat ”en viss ökning”:

”I början upplevde vi en större ökning av förhören, just nu upplever vi inte ett högt antal förhör kring barnfridsbrott.”

”Det vanligaste är att ett utsatt barn bevittnat att ett syskon blivit utsatt, så på det sättet har ärendemängden inte ökat i någon större omfattning (det hade ändå aktualiserats utifrån barnets utsatthet).”

”Lite svårt att räkna på det då pandemin gjorde att det blev en minskning av antal barnförhör under dessa år.”

”Polisen hos oss har ingen rutin på att föra enkel statistik kring detta. Detta kommer påbörjas inom kort.”

Bland respondenter som svarat ”en mycket liten ökning”:

”I vår polisregion genomför just nu en egen genomlysning av ovan frågeställning. Mer info kommer finnas tillgänglig i november 2023.”

Bland respondenter som svarat ”vet ej/vill inte svara”:

”Vi som samordnare på Barnahus har mycket liten insyn i denna brottskategori. Vår uppfattning är att det sker förhör i barnfridsbrotten och att antalet barnförhör utifrån det ökat men om de ökat i den omfattning som det borde (dvs om alla barn som borde höras av polis hörs) har vi i dagsläget ingen aning om. Tyvärr.”

”Vårt barnahus startade sommaren 2022 då barnafridsbrottet redan fanns.”

Skillnader från tidigare resultat

I tidigare kartläggning svarade majoriteten av barnahus att det skett en viss ökning i jämförelse med innan lagen trädde i kraft. Vart femte (19 %) svarade att det skett en betydande ökning i jämförelse med innan lagen trädde i kraft och lika många (19% såg en mycket liten ökning.⁸ Det här innebär att barnahusen i större utsträckning än tidigare ser en betydande ökning av barnförhör.

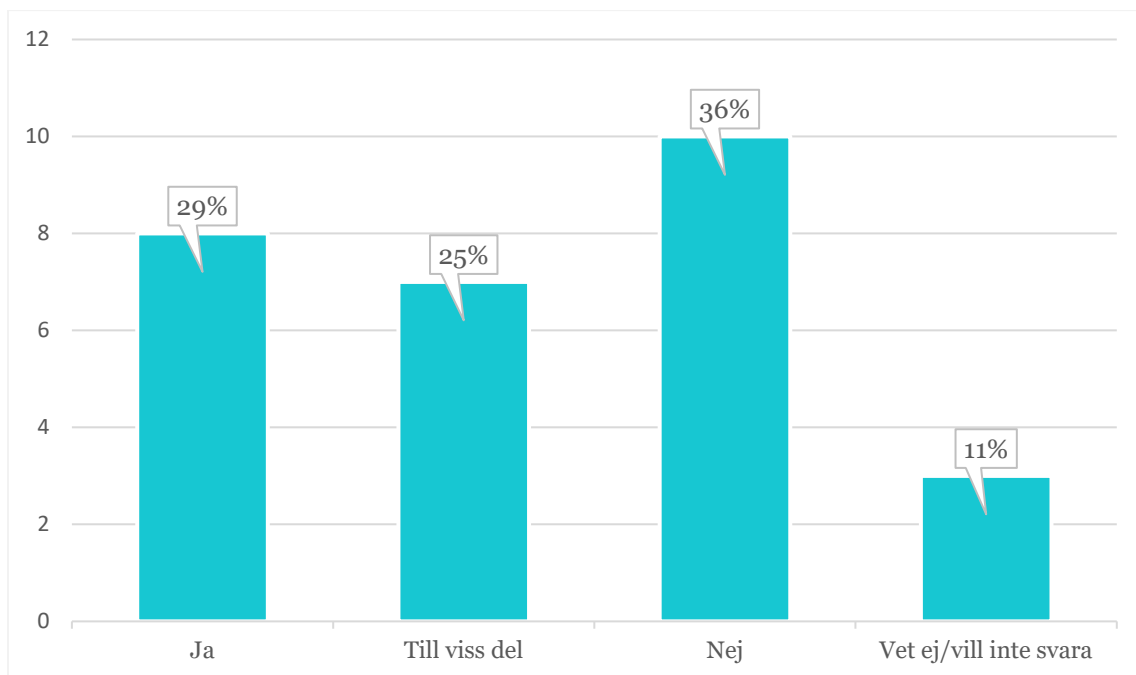
---

⁸ Barnafrid (2022). *Barnfridsbrottet: Uppföljande enkät om Barnahusens arbete våren 2022*

Om ditt barnahus erbjuder krisstöd, erbjuds barn som bevittnat våld krisstöd i lika stor utsträckning som barn som blivit slagna eller utsatta för sexuellt våld?

Drygt hälften av barnahusen (61 %) ser skillnader, i alla fall till viss del, i hur de erbjuder målgruppen krisstöd. Tio barnahus (36 %) svarar att barn som bevittnat våld inte får krisstöd i samma utsträckning som barn som blivit slagna eller utsatta för sexuellt våld.

I fritextsvaren framkommer att en del barnahus inte får kännedom om alla barn som är berörda och därmed inte kan erbjuda krisstöd i lika stor utsträckning. Det framgår också att sex barnahus helt saknar krisstöd. Samtliga barnahus som ej erbjuder krisstöd är placerade i kolumnen vet ej/vill inte svara.

Kommentarer

Bland respondenter som svarat "till viss del":

"Vi vill göra det men vi får inte kännedom om alla barn som är berörda och därför är det ett fåtal barn som bevittnat våld som faktiskt får krisstöd."

"De ingår i vår målgrupp, men jag tror inte alltid att vi får kännedom om ärenden (t.ex. om förhören genomförs på polishuset)"

"Vårt Barnahus håller på att implementera krisstöd gällande alla barn som blir aktuella på Barnahus. Svårt att säga hur barn som bevittnat våld fångas upp via socialtjänsten i det akuta skedet och på sikt."

"I vår stad utreds barnfridsbrottet till största del på BIN vuxengrupp. På vårt Barnahus utreds bara de barnfridsbrott där syskon bevittnat våld mot andra syskon."

”Psykologerna på barnahuset erbjuder även krisstöd till barn som bevittnat, men det finns andra aktörer i länet som hanterar våld mellan vuxna och även barn som bevittnat i stödsamtal och behandling så vi får samverka kring vem som ska ta stödet till familjen i dessa ärenden.”

”Vi har sedan ett år tillbaka satsat på att nå ut till målgruppen och kunna erbjuda dem behandling/stöd. Barnahuset håller utredande samtal i de utredningar där barn bevittnat våld men avsikten att motivera dem till fortsatt stöd.”

”Är grundbrottet våld mot barn sker nog krisstödet som vanligt med t.ex stöd efter barnförhör men om grundbrottet är vuxenvåld och de vuxna ff bor ihop kopplas inte stöd efter barnförhör in. Jag vet att behandlarna tycker att det är svårt i ärenden där de vuxna väljer att fortsätta ihop.”

Bland respondenter som svarat nej:

”Merparten av dessa ärenden (där endast misstanke om barnfridsbrott finns) är okända för oss då de utreds på BIN vuxen resp LPO med relationsåklagare.”

”Då ärenden gällande barnfridsbrott inte aktualiseras hos oss kan vi inte heller stötta socialtjänsten till att erbjuda krisstöd.”

”Svårare att planera eftersom de inte är på samrådet.”

”I dagsläget erbjuder vi inte krisstöd för den målgruppen.”

”Hos oss ligger tonvikten på krisstöden på sexualbrott. Krisstöd har givits i ett ärende. Vi ser detta som ett område som går att utforska mer.”

”De flesta krisstöd vi har handlar om sexuella övergrepp.”

Skillnader från tidigare resultat

I tidigare kartläggning svarade hälften av barnahuset att de erbjöd krisstöd till barn som bevittnat våld i lika stor utsträckning som till barn som blivit slagna eller utsatta för sexuellt våld. Av barnahuset svarade 4 % till viss del och 11 % att de inte gav krisstöd i lika stor utsträckning.

Antalet barnahuset som uppger att de inte erbjuder krisstöd i lika stor utsträckning har alltså ökat. Räkna i antal handlar det om 7–8 färre barnahuset som uppger att de erbjuder krisstöd till barn som bevittnat våld i lika stor utsträckning som till barn som blivit slagna eller utsatta för sexuellt våld. I fritextsvaren kan vi se att barnahuset idag inte får kännedom om dessa barn och därför inte kan erbjuda dem krisstöd i lika stor utsträckning.

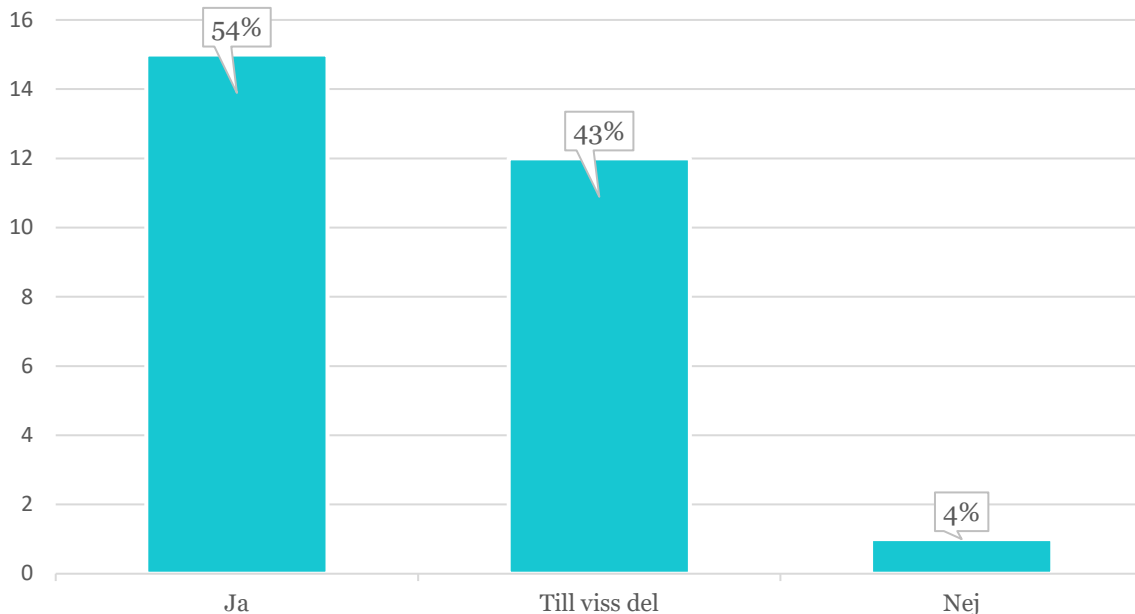
I tidigare kartläggning svarade 27 % att deras barnahuset inte erbjuder krisstöd alls⁹. I vår uppföljande kartläggning 2023 fanns inte detta svarsalternativ med. De berörda barnahuset är i stället placerade i alternativet ”vet ej/vill inte svara” som gör att en jämförelse mellan åren blir osäker. Vi kan dock se att det fortfarande finns skillnader.

---

⁹ Barnafriid (2022). *Barnfridsbrottet: Uppföljande enkät om Barnahusens arbete våren 2022*

Finns det upprättade rutiner för hur barnfridsbrottsärenden ska hanteras på ert barnahus?

Nästan samtliga barnahus har en upprättad rutin kring barnfridsbrottet. Endast 4 % har svarat att de helt saknar en rutin, men i fritextsvar framkommer att de hanterar dessa ärenden som övriga barnahusärenden. I fritextsvaren framkommer också att en del barnahus anser att rutinen inte fungerar såsom tänkt eller att alla samverkansparter inte är överens om rutinen.

Kommentarer

Bland respondenter som svarat ja:

”Ja, vi har en skriftlig rutin som beskriver att vi just nu hanterar barnfridsbrotten lite annorlunda än andra brott, som beslutats i styrgrupp.”

”Det finns generella rutiner för hur alla ärenden som inkommer till barnahus skall hanteras.”

”De ingår i samma rutin som övriga barnahusärenden.”

Bland respondenter som svarat ”till viss del”:

”Vi på Barnahus har en rutin framtagen. dock får vi inte med oss samverkansparter i denna.”

”Otydlig och ej förankrad.”

”Finns uttalat att dessa ärende bör hanteras på samma sätt som andra typer av ärende, i praktiken görs inte detta.”

”Alla samverkanspartners har gjort en muntlig överenskommelse om flödena för dessa ärenden, men ingen skriftlig rutin finns.”

”Utvecklingsarbete pågår.”

”Är i dagsläget inte möjligt att arbeta efter dessa rutiner p g a stor personalbrist på LPO som behöver prioritera ärenden där misstänkt är frihetsberövad.”

”Ja, det finns en överenskommelse med polisen att de ska meddela oss när/om det blir aktuellt med förhör men annars vet vi inte alltid att ärendet finns, om inte socialtjänsten informerar.”

”I vår stad utreds barnfridsbrott till största del på BIN vuxengrupp. På vårt Barnahus utreds bara de barnfridsbrott där syskon bevittnat våld mot andra syskon.”

Bland respondenter som svarat nej:

”Hanteras som övriga barnahusärenden.”

Skillnader från tidigare kartläggning

I kartläggningen från 2022 svarade 42 % att de hade rutiner och 42 % att de till viss del hade rutiner. 15 % svarade att de saknade rutiner¹⁰. Det innebär att det i årets kartläggning är fler barnahus än tidigare som svarat att de har eller till viss del har rutiner.

---

¹⁰ Barnafriad (2022). *Barnfridsbrottet: Uppföljande enkät om Barnahusens arbete våren 2022*

Barnhussamordnarnas förbättringsförslag

I enkäten tillfrågades barnhussamordnarna vad de själva ville föra fram för budskap till politiker vad gäller deras arbete på barnahus med barn som misstänks vara utsatta för barnfridsbrottet. Barnhusens förslag på förbättringar när det gäller barn som bevittnat våld innefattar:

- att säkerställa polisen resurser att hantera ärenden med misstänkt barnfridsbrott
- att barnen får möjlighet att göra sin röst hörd
- att barnen får samma förutsättningar i brottsutredningen
- att öka kunskapen om barnfridsbrottet bland yrkesverksamma
- att etablera nya rutiner och samverkansformer för att säkerställa effektiv ärendehantering och stöd till barnet och familjen
- att förbättra barnhusverksamheternas styrning i syfte att säkerställa en likvärdig ärendehantering i hela landet.

Kommentarer

”Det behövs mer närvarande åklagare på samråden och förhören. Det behövs snabbare hantering med att få till förhören i dessa ärenden. Barnen påverkas enormt både fysiskt och psykiskt av att bevittna våld.”

”Att ge direktiv och resurser till de aktörer som samverkar på Barnahus att dessa barn skall hanteras och ges möjlighet till stöd på samma sätt som de barn som varit utsatta för fysiskt/sexuellt våld av närstående.”

”Att det vid en vårdnadstvist tas hänsyn till barnets berättelse, behov av trygghet och säkerhet även om barnfridsbrottet inte gått att styrka eller att det inte leder till någon fällande dom.”

”Att barn hörs i högre utsträckning så att deras röster blir hörda? Mer resurser till brott i nära relation! Dessa ärenden ska prioriteras men polisen har så mycket att göra.”

”Nationella riktlinjer om barnet som brottsoffer. Att alla barnahus ska göra lika. Barnet som brottsoffer måste, om barnet är talbart, alltid få komma till tals. Barnet måste garanteras rätt till sin egna berättelse och alltid få utrymme att berätta, oavsett vad ex. vuxen målsägare i grundbrott berättar.”

”Jag har jobbat länge inom socialtjänsten och med våldsutsatta kvinnor på olika vis. Barnens väl och ve har alltid beaktats men det är sällan jag har fått prata enskilt med dem och på en plats där varken mamma eller pappa har funnits med. MEN det är först nu när barnen faktiskt får komma till tals och berätta om hur de faktiskt har det, vad de ser, hör och känner som det blir så tydligt att det inte är barn som bara bevittnar något utan det är barn som verkligen lider, är rädda för att någon ska dö, tar ansvar för att det inte ska uppstå bråk, kan med sina små kroppar försöka skydda den utsatte m.m. Som f.d socialsekreterare skäms jag för att jag trott att jag förstått hur barnen haft det men nu insett att jag inte förstått någonting. Budskapet blir väl därför att de måste ta del av barnens utsagor och sedan förstår de förhoppningsvis att våld är ett stort och ingripande samhällsproblem som måste stoppas.”

”Att våra poliser och åklagare vill utreda grundbrottet först tar bort en stor del av barnens rättighet som brottsoffer gällande barnfridsbrott, brottsutredningen tenderar att bli utdragen och många barn blir inte hörda. Hur säkerställer man att barnet får berätta (oavsett om det är hos polisen eller socialtjänsten eller någon annanstans)?”

”Det går inte att generalisera att alla barn mår bäst av att höras i ”sin” del. En individuell bedömning måste ske i varje enskilt ärende utifrån bedömning om barnets bästa.”

”Att barnet behöver få samma status som vid annan brottsutsatthet.”

”Att även dessa ska tas upp på samråd samt att förhören ska hållas på Barnahus, varvid det är lättare att fånga upp dessa barn och erbjuda krisstöd?”

”Peka med hela handen. Barn utsatta för denna brottskategori har rätt till samma samplanering/stöd/behandling som övriga brottsutsatta barn.”

”Poängtera allvarligheten i barnfridsbrott, att man beaktar dessa på samma sätt som ärenden där barn blivit direkt utsatta genom misshandel. Frågan är hur dessa anmälningar hanteras inom socialtjänsten i dagsläget?”

”Att barnfridsbrotten ska ha samma status som övriga brott som gäller barn och medvetenhet om detta till polis och åklagare.”

”Påtala att det är att jämföra med att barnet själv blir slaget och att de barnen har samma behov av stöd och behandling som barn som själva blivit slagna.”

”Inkludera hela gruppen med barn som är målsägare i barnfridsbrott på Barnahus. Just nu faller de barnen som är MÅ i utredningar på BIN vuxen bort.”

”Ett skall-krav på krisstöd avseende alla brottstyper inom barnahus”

”Likställ bevittnandet så som andra brott mot barn.”

”Vi skulle vilja se en ökad kunskap och ökat barnperspektiv för domstolar i Sverige vad gäller ärenden hos tingsrätt med vårdnad, boende och umgänge. Vi välkomnar förslagen om: Att barnet får ett eget ombud. Beslut som rör barnet ska utifrån barnets mognad och ålder delges barnet. Domstolar ska ha en ökad kunskap om våld mot barn och våldets konsekvenser från beslutsfattare.”

”Man behöver hitta en rutin så att man kan få till samråd och en planering inför förhör med barn som bevittnat våld. Mycket hindras idag av polis och åklagares organisation som gör det svårt att hålla samråd och därmed aktivera det stöd som även dessa barn har rätt till.”

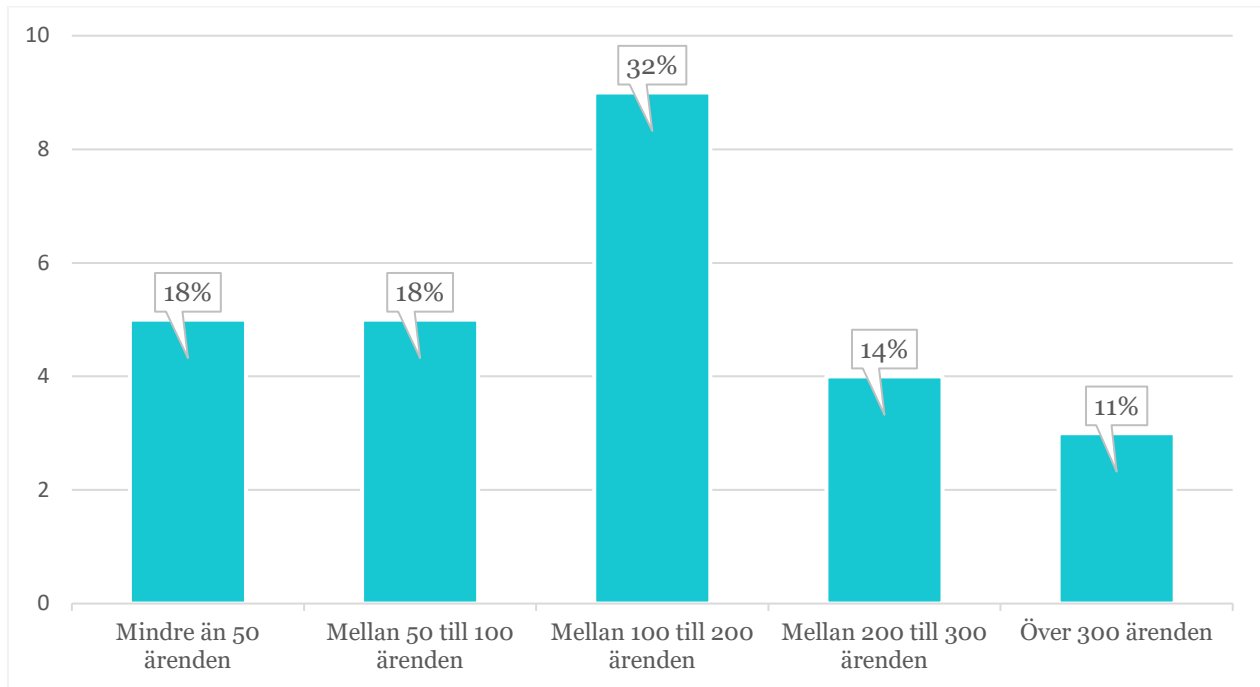
”Behöver finnas nationella direktiv till åklagare/polis/socialtjänst/BUP/Barnsjukvård vad som åligger respektive myndighet vid kännedom om barn som bevittnat våld.”

”Det kan behöva förtydligas om vem som räknas som närstående. Att det måste finnas ett grundbrott för att kunna fällas för barnfridsbrott.”

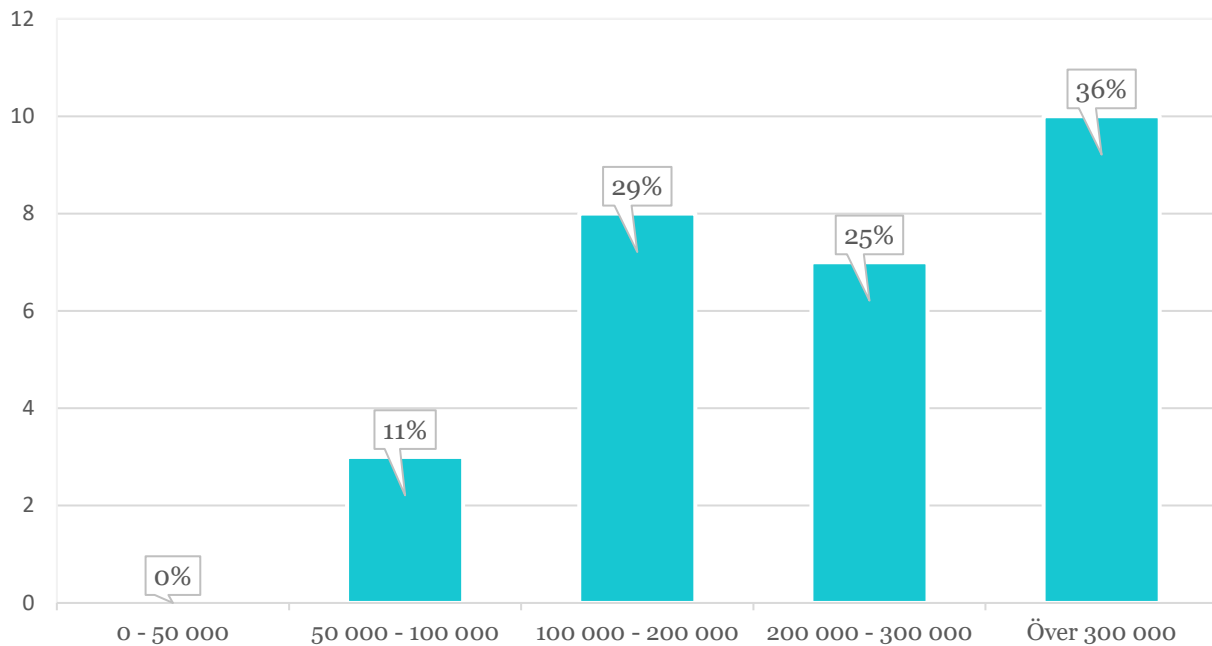
”Att det inte borde behöva finnas ett grundbrott.”

Uppskattningsvis, hur många ärenden gällande barnfridsbrott har ni hanterat på ert barnahus sedan lagen trädde i kraft?

Ungefär hur många invånare finns i ert upptagningsområde?

Diskussion

Barnets rättigheter har på olika sätt stärkts under de senaste åren. Barnkonventionen blev svensk lag i januari 2020. Barnfridsbrottet är ett led i att stärka barnets röst och rätten till skydd och stöd. Att låta ett barn bevittna våld blev kriminaliserat efter att Sverige identifierat att dessa barn inte har fått möjligheten att göra sin röst hörd i förundersökningen. Vårdnadshavaren har tidigare haft rätt att vägra polisen att förhöra barnet. Vårdnadshavaren är många gånger involverad i grundbrottet genom att hen är den som har utsatt eller blivit utsatt för grundbrottet. Det finns därför en stor risk att beslutet har fattats utifrån eget intresse snarare än barnets bästa.

Sverige har också blivit kritiserade av barnrättskommittén för att dessa barn har saknat målsägandestatus. Med barnfridsbrottet får barnet målsägandestatus och möjlighet till ett juridiskt biträde, många gånger en särskild företrädare, som ska se till barnets behov i förundersökningen. Genom målsägandestatusen ges barnet också större möjligheter till att få rätt skydd och stöd.

Barnahus är en samverkansform som möjliggör en förbättrad samverkan mellan den brottsutredning och socialtjänstutredning som sker parallellt med varandra. Samverkan ska ske med barnets bästa i fokus och vid samråd diskuteras också behov av skydd och stöd. Barnet behöver bara berätta vad hen har varit med om vid ett tillfälle och träffar berörda personer på en och samma plats. För att syftet med barnahus ska kunna uppnås krävs det att utredare och/eller handläggare initierar ärendet hos barnahus. Om barnahus inte får kännedom om barnets brottsutredning initieras inte ärendet hos barnahus, vilket får till följd att barnets möjligheter till skydd och stöd genom barnahus försvinner. Att enbart hålla förhör på barnahus kan inte ses som att barnet får del av barnahus på det sätt som är avsett.

Förekomsten av barnahus i de allra flesta kommuner och ett barnfridsbrott förbättrar situationen för barn som bevittnat våld. Kartläggningen visar dock att arbetet brister och att vi inte helt och fullt har tagit tillvara barnets rätt att bli hörd samt få skydd, stöd och behandling. Det finns ett antal olika punkter där Sverige behöver utveckla vårt arbete.

Rutiner för hur barnahus ska hantera ärenden som inkommer via polisen

I kartläggningen ser vi att ärenden i större utsträckning aktualiseras via polisen. En konsekvens av det är att ärendet inte kommer till samråd. Vid samrådet planerar och samarbetar socialtjänst och rättsväsendet så att de parallella utredningarna kring barnet inte hindrar varandra utan i stället kan bidra till bättre utredningar. Vid samrådet tas också barnets behov av stöd och krishantering upp. Det finns en risk att barn vars ärende inte tas upp till samråd ges sämre förutsättningar att få hjälp. Risken för att de utredande myndigheterna inte samarbetar är också större.

Rutiner för att säkerställa samverkan mellan utredande polisanställd och barnahus

I kartläggningen kan vi se att barnfridsbrott utreds av polisanställd vid en sektion där ett upparbetat samarbete med barnahus saknas. Det här gör att barnahusverksamheten inte utnyttjas till fullo och att barnet förlorar sin rätt till skydd, stöd och en process likvärdig med den

som andra barn som utsätts får. Det är därför viktigt att skapa rutiner och bättre förutsättningar för samverkan även i ärenden om barnfridsbrott.

Barnafrid föreslår att det införs ett krav på att:

- involvera barnutredare i större utsträckning i de här ärendena
- utredare som arbetar med våld i vuxna relationer får bättre kunskap om barnahus och dess verksamhet
- säkerställa att rutinerna kring barnförhör är likvärdiga med dem för brott mot barn som blivit slagna eller utsatta för sexuellt våld.

Kartläggningen visar att barnfridsbrottet inte utreds förrän beslut har fattats kring grundbrottet. Anses inte grundbrottet styrkt utreds därför inte barnfridsbrottet. Det här innebär att barnet aldrig hörs och att det finns risk att viktig information i ärendet går förlorat. Barnets berättelse kan i sig leda till att behovet av fler utredningsåtgärder blir synliga, exempelvis att det kan finnas andra vittnen till händelsen.

Socialtjänstens arbete med barnfridsbrott bör kartläggas

I undersökningen framkommer att barnfridsbrottet i de flesta fall initieras av Polismyndigheten, till skillnad från övriga brott mot barn som många gånger kommer in via socialtjänsten. Barnafrid ser behov av att genomföra en kartläggning för att närmare undersöka hur socialtjänsten arbetar med målgruppen. Barnafrid ser ingen anledning till att socialtjänsten skulle få kännedom om barnfridsbrott i mindre utsträckning. En kartläggning skulle kunna ge ledtrådar till orsaken. Parallellt behöver det säkerställas att det inom socialtjänsten finns rutiner för polisanmälan vid ärenden som rör våldsutsatthet mot vuxen där barn som bevittnat våld har identifierats.

Krisstöd

Vi vet sedan tidigare att alla barnahus inte erbjuder krisstöd. Det är också känt att en del barnahus bara erbjuder krisstöd till vissa målgrupper, vanligen barn som är utsatta för sexuella övergrepp. Att bli erbjuden krisstöd för att hantera upplevelser av våld otroligt viktigt. Forskning visar att trauma i barndomen påverkar barnet på både kort- och långsikt. Det är viktigt att säkerställa att samtliga barn som är i behov av krisstöd kan få det oavsett brottstyp.

Den tillbakagång vi har kunnat urskilja när det kommer till krisstöd behöver inte bero på en faktisk försämring. Snarare kan den handla om att barnahussamordnare efter ytterligare en tid har upptäckt de brister som finns i större utsträckning. Oavsett förklaring finns det skäl att känna oro, dels för att barn som bevittnat våld inte får rätt förutsättningar, dels för att det finns obefogade skillnader mellan barnfridsbrott och övriga brott mot barn.

Vi vet att barn som bevittnar våld kan få sämre välmående och försämrad utveckling på såväl kort som lång sikt. Konsekvenserna kan vara lika allvarliga som ifall barnet själv hade varit utsatt för fysiskt våld.

Avslutande ord

Kartläggningen visar att det finns brister i hur lagstiftningen om barnfridsbrott tillämpas. Det gäller såväl hur lagstiftningen har tolkats som bristande rutiner. Barnafrid ser behov av att Sveriges myndigheter tillsammans gör en ordentlig genomlysning av arbetet. I arbetet med en eventuell förändring av lagstiftning och metodstöd tas fram är det viktigt att tillvarata barnahuspersonalens erfarenhet och kompetens.

Ordlista

BIN = brott i nära. Brott i nära är en avdelning inom polisen som utreder brott som sker mot vuxna och/eller barn i nära relation. Avdelningen är i många fall indelad i två grupper. En grupp utreder brott som har skett mot vuxen person och en grupp utreder brott som skett mot barn.

FU = förundersökning. En förundersökning kan också kallas brottsutredning eller polisutredning.

Grundbrott = För att någon ska kunna dömas för barnfridsbrott krävs ett grundbrott som barnet har bevittnat.

LPO = lokalpolisområde. Lokalpolisområdet ansvarar för de brott som kallas mängdbrott. Mängdbrott är brott som är vanligt förekommande och av enkel beskaffenhet.

MÄ = målsägande, den person som blivit utsatt för ett brott.

Soc = socialtjänst

SOL 14 = Socialtjänstlagen 14 kap. Avser här en skyldighet för vissa myndigheter och yrkesverksamma att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får reda på, eller misstänker att ett barn far illa.

Referenser

Barnafrid (2022). *Barnfridsbrottet: Uppföljande enkät om Barnahusens arbete våren 2022*

Rikspolisstyrelsen (2009). Delredovisning av regeringsuppdrag avseende gemensamma nationella riktlinjer kring barn som misstänks vara utsatta för brott och kriterier för landets Barnahus. Ju2009/08003/KRIM.

SOU 2019:32 Straffrättsligt skydd för barn som bevittnar brott mellan närstående samt mot uppmaning och annan psykisk påverkan att begå självmord.